IV CONVENCIÓ

Les veus de les persones grans

Protagonistes de la ciutat

Síntesi

Consell Assessor de la Gent Gran

Ajuntament de Barcelona

Edita
Ajuntament de Barcelona
Àrea de Qualitat de Vida, Igualtat i Esports
València, 344
08009 Barcelona
www.bcn.cat/consellgentgran

Índex

IV Convenció Les Veus de les persones grans 4

La IV Convenció en xifres i imatges 6

Conferència inaugural.
Cap a un nou paradigma de l'envelliment 8

Taula rodona. Reptes de la societat del benestar 10

Taula rodona. Cap a un horitzó sense maltractament
de persones grans 12

Conferència de cloenda. Les noves persones grans.
Oportunitats i vulnerabilitats 14

Espai de treball. Persones grans amb benestar i salut 16

Espai de treball. Persones grans amb igualtat i bon tracte 18

Espai de treball. Persones grans actives i compromeses 20

Espai de treball. Persones grans en la vida quotidiana 22

El camí cap a la IV Convenció 24

Conclusions generals 26

IV Convenció Les veus de les persones grans

El CAGG i els consells i comissions de gent gran de districte promouen cada quatre anys una convenció de les persones grans.

El Consell Assessor de la Gent Gran de Barcelona (CAGG), conjuntament amb el Comissionat d'Alcaldia de la Gent Gran de Barcelona, ha promogut la IV Convenció Les veus de les persones grans en el marc del Pla municipal per a les persones grans 2013-2016 amb el suport de la Diputació de Barcelona.

La IV Convenció, amb el lema "Les persones grans protagonistes de la ciutat", ha estat un espai de participació i debat de les persones grans, per fer balanç de la feina feta i per definir les futures actuacions en l'àmbit de la gent gran a Barcelona.

L'acte inaugural va ser l'inici d'una convenció que va posar de relleu el protagonisme de les persones grans a la ciutat.

L'alcalde de Barcelona, Xavier Trias*, recorda que Barcelona és una ciutat del benestar que dóna resposta a les necessitats de la gent gran perquè aquesta visqui en plenitud, se senti activa, participi, i generi convivència i complicitat.*

Josep Oliva*, diputat delegat de Benestar Social, Salut Pública i Consum, i d'Igualtat i Ciutadania de la Diputació de Barcelona, recorda que cal impulsar el debat, la innovació i els acords per avançar en el repte de fer de les ciutats espais amigables per a totes les edats des de la veu i el compromís de les persones grans i també del conjunt de la ciutadania.*

Mary Luz Eixarch*, vicepresidenta del Consell Assessor de la Gent Gran, anima els participants a demostrar un cop més el compromís i implicació per continuar treballant per millorar la qualitat de vida de les persones grans d'aquesta ciutat.*

La IV Convenció Les veus de les persones grans ha treballat quatre àmbits estretament relacionats amb les línies estratègiques del Pla municipal per a les persones grans 2013-2016:

Persones grans actives i compromeses

Persones grans amb benestar i salut

Persones grans amb igualtat i bon tracte

Persones grans en la vida quotidiana

Altres temes debatuts a la IV Convenció han estat:

- L'actualització del paradigma de l'envelliment actiu
- Els reptes de la societat del benestar en una situació de crisi com l'actual
- El bon tracte a les persones grans amb l'objectiu d'un horitzó sense maltractament a les persones grans
- El canvi generacional que es produirà amb les noves persones grans

La IV Convenció en xifres i en imatges

3 i **4** de febrer de **2015**
Auditori Axa, Barcelona

761 participants a la Convenció

- **609** persones grans
- **152** professionals d'àmbits relacionats amb les persones grans

61% dones
39% homes

28 ponents

61 projectes presentats

165 representants de consells i comissions de gent gran dels districtes

79 membres del Consell Assessor de la Gent Gran

53 entitats representades

12 conferències preparatòries

199 participants a les conferències participatives preparatòries

- **167** persones grans
- **32** professionals

Conferència inaugural

Cap a un nou paradigma de l'envelliment

Dr. Alexandre Kalache
Copresident de l'International Longevity Centre (ILC) Global Alliance i president d'ILC-Brazil

L'Organització Mundial de la Salut defineix l'envelliment actiu com "el procés d'optimització de les oportunitats de salut, participació i seguretat amb l'objectiu de millorar la qualitat de vida de les persones a mesura que envelleixen".

> *Quan promovem l'envelliment actiu a la ciutat, estem millorant la qualitat de vida de les persones al llarg del seu envelliment.*
>
> **M. Assumpció Roset**, comissionada d'alcaldia de la Gent Gran.

L'any 2002 l'OMS presenta el document "Envelliment actiu: un marc polític" a la 2a Assemblea Mundial de l'Envelliment.

Dr. Kalache, han transcorregut 13 anys. Vostè, que va liderar els treballs d'elaboració del document, darrerament ha promogut la reflexió sobre l'aplicació. A quines conclusions ha arribat?

Hi ha tres punts principals per destacar. El primer és l'aprenentatge continu. En revisar el paradigma, hem vist que cal afegir-lo als tres pilars: salut, participació i seguretat. El segon és que cal desenvolupar la cultura de la cura. Actualitzar el paradigma de l'envelliment actiu exigeix que posem la persona al centre, tant la que necessita la cura com aquella que la proporciona. I el tercer punt és que hem de parar més atenció als determinants personals, és a dir, hem d'aprofundir en la funció de l'autoestima, l'optimisme i la resiliència per envellir activament.

Hi ha dades com la xifra creixent de persones grans i l'augment de l'esperança de vida que mostren el progrés de la humanitat. Què passa amb les condicions econòmiques?

És molt diferent l'envelliment amb recursos econòmics i amb serveis i el de milions de persones que es troben en situacions de pobresa. I no només als països pobres, també als països rics. La protecció de les persones més vulnerables és un imperatiu moral no només intergeneracional sinó també de les persones més riques respecte a les més desfavorides. Hem de saber que les dificultats econòmiques i socials agreugen les conseqüències de les discapacitats.

Algunes persones pensen que l'envelliment actiu és un model que només contempla les persones grans quan estan en plenes condicions de benestar. Què els hi respon?

L'envelliment actiu abarca tot el recorregut vital. Per això defenso l'eficàcia d'estratègies de promoció de la salut fins a edats molt avançades o la importància de la cura. És molt important que tots, les persones grans i dels diferents grups d'edat, els professionals, els investigadors, els polítics, entenguem, primer de tot, que la cura del segle XXI no pot ser només una responsabilitat de les dones. És una cura que ha de protegir, ha de proporcionar seguretat, ha d'acompanyar al final de la vida, i per això cal que garanteixi el dret als serveis, el dret a ser cuidats. No pot basar-se només en la visió de les necessitats dels serveis.

En els seus treballs arreu, quines novetats l'estan encoratjant, l'estan animant més?

Uf! És una pregunta per a una nova entrevista, però m'agrada! M'anima molt veure persones grans que estan activament redefinint la vida de gran; molt sovint són dones! També m'anima veure com s'estan estenent les experiències de ciutats amigues. Em moc molt però toco molt de peus a terra: m'anima molt veure que cada dia hi ha més gent que es preocupa per la cura de les persones, i reflexiona sobre la sostenibilitat, la viabilitat, la compassió i la disminució de les desigualtats.

Els estudis de població indiquen que entre 1950 i 2050 la població mundial augmentarà gaire bé quatre vegades. La població de majors de 60 anys es multiplicarà per 10 i la població de majors de 80 es multiplicarà per 26 respecte a 1950.

La revolució de la longevitat té impactes en totes les generacions: cal tenir una perspectiva del cicle de vida.

Pilars de la cultura de la cura: bona comunicació, continuïtat i coordinació dels serveis, atenció centrada en la persona i integració en la comunitat.

La revisió de l'envelliment actiu implica més èmfasi en l'enfocament de gènere, els drets, la lluita contra l'exclusió social i la promoció del diàleg entre generacions.

Taula rodona

Reptes de la societat del benestar

Àngel Miret,
moderador
Gerent de l'Àrea de Qualitat de Vida, Igualtat i Esports de l'Ajuntament de Barcelona

Teresa Torns
Doctora en Sociologia, professora del Departament de Sociologia de la UAB i membre del Centre d'Estudis Sociològics de Qualitat de Vida i Treball

Julio Pérez
Demògraf i sociòleg. Investigador titular del Consell Superior d'Investigacions Científiques (CSIC)

L'envelliment de la població és el principal repte al qual ha de donar resposta la societat del benestar. Cal repensar el pacte entre generacions per preservar el sistema de protecció social.

Àngel Miret, moderador.

La cura i el benestar quotidià. Teresa Torns

L'envelliment de la població és una realitat i no s'ha de veure com un problema de costos sinó com un èxit de la societat del benestar. Hem pogut sobreviure com a espècie perquè hem sabut cuidar els uns dels altres (Albert Jacquard). I hem sigut les dones les que històricament hem cuidat.

L'envelliment de la població és un repte perquè els drets socials i d'atenció personals no han tingut mai caràcter universal.

Les necessitats lligades al benestar personal es veuen com un tema privat i responsabilitat de l'entorn familiar.

Cuidar no és un tret natural de les dones però aquesta responsabilitat familiar recau principalment en elles o es delega en altres dones contractades, massa cops en condicions laborals i salarials precàries. Els serveis públics no cobreixen les necessitats de cura quotidiana i els serveis privats tenen un cost difícil d'assumir.

Tenim una necessitat real d'organitzar socialment la cura quotidiana per donar resposta al benestar quotidià, al llarg de tot el cicle de vida.

La fragilitat i la dependència són inherents a la vida i hi hem de donar resposta en el dia a dia. Cal abordar la cura tenint present la veu de les persones que la reben i la de les que la fan.

Probablement l'actual situació de crisi farà difícil augmentar, o fins i tot mantenir, els serveis públics existents i, per tant, caldrà revisar les prioritats pressupostàries.

El benestar quotidià és un objectiu irrenunciable i ha d'estar a l'abast de tothom. Molts cops no necessita grans i costoses infraestructures. Però hi hem de donar resposta de manera col·lectiva i amb equitat.

El repte implica:

- revisar el contracte social entre dones i homes sense augmentar les desigualtats socials, i respectar la diversitat de criteris culturals, territorials, familiars i personals,
- revisar el concepte de sostenibilitat, que no només té a veure amb el medi ambient sinó, sobretot, amb el benestar quotidià de les persones, i
- revisar mentalitats, valors, actituds, disponibilitats, prioritats i responsabilitats que giren al voltant de la vida i el benestar quotidià.

L'envelliment és la veritable revolució demogràfica. Julio Pérez

Fa més de 100 anys que s'anuncien desastres demogràfics lligats a l'envelliment i que es parla del col·lapse de les pensions. L'envelliment demogràfic no és un fet nou. En el darrer segle hem assistit a un creixement continu que arribarà gairebé al 30% de majors de 65 anys amb la incorporació de les generacions més nombroses.

Des dels anys 90 hi ha més persones grans que nens. Mai en la història de la humanitat l'esperança de vida ha sigut tan alta. A Espanya l'any 1900 era de 34 anys i ara de 80.

El gran canvi és com cuidem tant les criatures com les persones grans. Això implica canvis en què vol dir cada etapa de la vida: s'allarga la infància, s'allarga la joventut.

Les generacions que arriben a la jubilació són les que han construït el món tal i com és ara. Tenen els seus estalvis i, a més, els estats gestionen l'important volum econòmic que impliquen les pensions.

En el context actual de crisi econòmica les persones grans estan donant un important suport econòmic i social a les seves famílies.

El sistema de pensions actual continua sent viable, el repte és seguir amb el procés de progrés productiu que hem tingut fins ara, cal ocupar les generacions actuals que, a més, són més ben preparades.

Aportacions de les persones grans a càrrec del CAGG

Les persones grans hem de contribuir activament als canvis en relació amb l'organització de la cura i el benestar quotidià.

Els sistemes de protecció social i de pensions requereixen d'un nou acord entre generacions.

Taula rodona

Cap a un horitzó sense maltractament de persones grans

Jordi Grané, moderador

Cap de gabinet de la Regidoria de Família, Infància, Usos del Temps i Discapacitats de l'Ajuntament de Barcelona

Marc Antoni Broggi

President del Comitè de Bioètica de Catalunya

Begoña Román

Doctora en Filosofia de la Universitat de Barcelona i presidenta del Comitè d'Ètica de Serveis Socials de Catalunya

Marie-Jo Guisset

Presidenta de la Fondation Médéric d'Alzheimer de França i presidenta del Comitè Ètic de l'Associació Isatis-París

Els éssers humans som capaços d'humiliar. Segons el filòsof Avishai Margali, les societats decents són aquelles en què institucions i ciutadania no humilien ni maltracten; on el dret i el respecte són sempre presents.

Jordi Grané, moderador.

El respecte és la clau del bon tracte. Marc Antoni Broggi

Com hem d'avançar cap al "bentractament" a les persones grans?

Cal distingir entre tractament (que és bo o molt bo) i tracte (que de vegades deixa molt que desitjar).

L'envelliment no és una malaltia. Persona gran no és sinònim de persona malalta.

L'atenció sanitària és universal; i també volem que sigui personalitzada i menys medicalitzada.

Abans el centre era la malaltia, ara cal ajudar les persones i elles han de participar en la definició de l'ajuda, això implica un gran canvi.

Cada persona gran té el seu propi món, els familiars i professionals l'han de respectar sense jutjar.

El respecte inclou l'autonomia en la decisió.

La gent gran té por de les malalties i que les decisions no tinguin en compte les seves necessitats i situacions personals. El document de voluntats anticipades i parlar amb persones de confiança ajuden a definir els límits que volem en la nostra vida.

Elogi de la vida quotidiana. Begoña Román

El bon tracte ha d'anar acompanyat de qualitat de vida.

La longevitat, la cronicitat i els canvis familiars han canviat la vellesa; la manca de previsió ha fet que les institucions generin situacions de mal tracte.

Els professionals han de denunciar el maltractament físic, però hi ha un maltractament inconscient dels més propers, que humilia i porta a l'autoexclusió.

Hi ha un maltractament provocat per la mateixa persona, perquè no accepta la situació de dependència.

La vellesa i la dependència no han de ser vistes com una vergonya sinó com una part de la vida.

Les famílies sovint maltracten inconscientment perquè no poden assumir la càrrega.
Les administracions i entitats han de tenir responsabilitat en la cura.

L'atenció centrada en la persona implica coordinació interdepartamental (economia, salut, benestar social) de les diferents administracions.

La qualitat de vida té tres dimensions: l'objectiva (material), la subjectiva (vivències) i la interrelacional (vincles). Que la ciutat no sigui hospitalària és una forma de maltractament.

Una ciutat que cuida les seves persones grans és una ciutat que permet viure fins al final una vida quotidiana triada.

Tots junts a la ciutat. Marie-Jo Guisset

Identitats amenaçades de les persones amb Alzheimer a partir de les seves pròpies veus

Sovint les persones malaltes d'Alzheimer es veuen desposseïdes de la seva dignitat i això és una manera de maltracte.

Cal ajudar-les a continuar formant part de la vida familiar, no sobreprotegir-les per evitar situacions de fracàs. Bones pràctiques en l'àmbit residencial per mantenir els vincles familiars:

- facilitar que els residents facin d'amfitrions ajudant a preparar àpats amb familiars
- utilitzar els jardins de residències per a activitats lúdiques familiars
- clubs socials setmanals per a persones malaltes i les seves parelles

La malaltia afavoreix l'aïllament, especialment en els entorns urbans. Bones pràctiques per trencar l'aïllament en entorns urbans:

- centre de dia en un gran centre comercial a Singapur
- xarxes de proximitat amb espais públics amb distintius identificatius a Bèlgica

Bona pràctica per lluitar contra el tabú de la demència:

- cal poder parlar de la demència, especialment amb les criatures: un col·legi francès fa 6 anys que fa un espectacle de titelles

Aquestes iniciatives volen preservar la identitat de les persones malaltes, que se sentin escoltades, respectades i part de la comunitat.

Els principis ètics són la garantia contra la renúncia i la negligència. El principi de respecte i d'atenció, una posició vigilant i benefactora, amb una actitud de rigor, contenció i consideració.

Aportacions de les persones grans a càrrec del CAGG

Les persones grans ens sentim maltractades quan ens tracten com si fóssim criatures, però no sempre saben com reaccionar-hi.

El *Document de drets i llibertats de les persones grans amb dependència,* elaborat pel Consell, recull el dret a decidir sobre la pròpia vida i el dret a ser tractat amb dignitat.

Conferència
de cloenda

Les noves persones grans. Oportunitats i vulnerabilitats

Mercè Pérez Salanova, moderadora

Coordinadora del grup d'Envelliment del Consell Municipal de Benestar Social

Pilar Rodríguez

Presidenta de la Fundación Pilares para la autonomía personal

Noves formes d'envellir exigeixen el compromís de tothom en el reconeixement de les vulnerabilitats i la construcció d'oportunitats.

Mercè Pérez Salanova, moderadora.

La generació de l'hedonisme responsable. Pilar Rodríguez

La Fundación Pilares para la Autonomía Personal fa temps que desenvolupa una línia d'investigació sobre com són les persones grans que vénen. Es presenten els resultats de l'enquesta "Las personas mayores que vienen. Autonomía, solidaridad y participación social"

Socialment s'han definit com a persones grans les majors de 65 anys. Aquesta edat ve donada per la relació amb el mercat de treball.

Després dels 60 hi ha molts anys de vida; és difícil considerar la vellesa com un sol grup d'edat.

L'enquesta es fixa en la franja d'edat entre els 50 i els 70 anys: entre la sortida del mercat de treball o la sortida dels fills de casa (niu buit) i el que pròpiament es pot anomenar *vellesa física*, que implica una edat de pèrdues.

Com són? Què desitgen? Com es defineixen a elles mateixes?

Les persones enquestades, respecte a les més grans de 70 anys, tenen més nivell d'estudis, més ingressos i les dones majoritàriament han estat al mercat de treball. Valoren molt l'experiència acumulada, especialment les més joves. A mesura que veuen que la seva experiència no es valora socialment, baixa la seva pròpia valoració.

Aquestes persones dediquen una part important del seu temps a cuidar persones de la seva família i també a ajudar fills i filles que han retornat al nucli familiar. Són una important xarxa de protecció social. Viuen amb satisfacció el fet de cuidar els néts, però com una carrega quan és una obligació diària perquè no hi ha recursos públics per atendre'ls.

Prefereixen les activitats d'oci i cultura amb persones amb els seus mateixos interessos. Principalment participen en activitats de desenvolupament personal (formació, esport). Diuen que els resultaria útil algun tipus de formació que els ajudés a preparar-se per a la jubilació i la vellesa en general, tal com ens preparem per a les altres etapes de la vida.

No els agraden els centres per a gent gran perquè els veuen com a guetos i prefereixen espais més intergeneracionals.

A Espanya el percentatge de persones grans que fan voluntariat és més baix que a la resta d'Europa. Entre les persones enquestades hi ha persones interessades a participar que encara no ho fan. El que més els agradaria seria poder transmetre la seva experiència a les generacions més joves.

Què passa quan una persona es jubila?

El primer impacte és un xoc, "demà no vaig a treballar". D'un temps absolutament organitzat passen a un temps desestructurat que cal reorganitzar en un nou projecte de vida. Abans de la jubilació la gent dedica el temps al treball, a les activitats domèstiques, a la cura, a atendre la família i també a l'oci. Alguns també fan alguna activitat de participació social en associacions. Al poc temps de jubilar-se, el temps s'ha acomodat i repartit entre les altres activitats, normalment no es fan noves accions de participació social.

Les dones enquestades no volen quedar-se recloses a casa, només lligades a la cura, encara que sigui satisfactòria com la dels néts, i a les activitats domèstiques.

Les persones enquestades no es consideren persones grans i no volen ser catalogades com a tals. No volen ser considerades com a velles. Diuen que no és que s'allargui la vellesa, és que s'allarga l'etapa de la vida activa. Se senten més còmodes anomenant-se persones madures. És una generació que sap gaudir i que pensa que és el moment de fer allò que els agrada: *l'hedonisme responsable*.

Conclusions

- Ampliar el mercat de treball per tal que aquestes persones no se'n vegin expulsades si no volen.
- Més serveis públics de cura i atenció a les persones, especialment per a criatures petites i atenció a la dependència, per tal que la cura no impliqui una càrrega.
- Oferir formació i preparació per a la jubilació.
- Cal repensar el model d'envelliment des del qual dissenyem les polítiques socials per tal que s'adeqüin als desitjos i necessitats de les persones.

Persones grans amb benestar i salut

3 sessions a les conferències participatives

15 d'octubre, i 4 i 18 de novembre de 2014

47 participants

2 espais simultanis a la IV Convenció

3 i 4 de febrer de 2015

62 participants

La implicació de les xarxes socials i la introducció de noves metodologies i tecnologies en l'atenció i la intervenció social poden contribuir a la millora del benestar individual i la percepció del propi estat de salut.

Núria Fustier, coordinadora de l'àmbit de treball, consultora en política social i administració pública.

Temes del debat

- Les condicions de vida de les persones grans
- L'impacte de la crisi i el restabliment dels drets socials
- L'atenció centrada en la persona
- La solitud i l'aïllament de les persones grans
- Nous models d'organització dels serveis
- Els serveis d'atenció a la dependència i de proximitat
- Millora en la coordinació i cooperació entre serveis
- Innovació i tecnologies al servei de la qualitat de vida
- Estils de vida saludable

Reflexions compartides

- Les persones grans comparteixen amb els experts la preocupació per l'impacte que la crisi econòmica té sobre els col·lectius més vulnerables.
- Rebuig a la involució en els drets i serveis d'atenció a la dependència i preocupació pel futur del sistema de pensions.
- Moltes persones grans són les principals sustentadores de les seves famílies. Però d'altres es troben en moltes dificultats, especialment si no disposen d'un habitatge en propietat.
- La solitud i l'aïllament social augmenten la vulnerabilitat de les persones grans.
- El treball des de l'entorn comunitari és clau tant per detectar situacions de vulnerabilitat com per garantir una bona qualitat de vida.
- El model d'atenció centrada en la persona es basa en el respecte pels drets, busca la màxima independència funcional i l'autonomia en la presa de decisions.
- El model d'atenció centrada en la persona s'ha d'estendre als serveis socials i de salut, aprofundint en la coordinació i integració entre serveis.
- Les noves tecnologies ofereixen grans possibilitats per millorar i facilitar la qualitat de vida de les persones grans.
- Els hàbits saludables, tant d'activitat física com d'alimentació, són clau per al benestar de les persones grans.

Projectes i experiències presentats

- Les persones grans davant la crisi econòmica > Institut de Govern i Polítiques Públiques de la UAB
- Declaració sobre "L'impacte de la crisi en les condicions de vida de les persones grans" > Consell Assessor de la Gent Gran
- "Esta también es mi casa" > Proyecto Etxean Ondo de la Fundació Matia
- Programa d'acompanyament i prevenció de la solitud > Districte de Ciutat Vella
- Vincles Bcn > Àrea de Qualitat de Vida, Igualtat i Esports de l'Ajuntament de Barcelona
- El treball des dels centres de serveis socials amb famílies i persones grans > Institut Municipal de Serveis Socials de l'Ajuntament de Barcelona
- La residència que vull > FATEC
- Guia *Què hem de menjar, com i per què?* Consells saludables per a les persones grans > Àrea de Qualitat de Vida, Igualtat i Esports de l'Ajuntament de Barcelona
- Més a prop > Diputació de Barcelona
- Coordinació entre els centres de serveis socials i els centres d'atenció primària de salut > Programa de Salut de l'Ajuntament de Barcelona
- Baixem al carrer > Programa de Salut als Barris de l'Agència de Salut Pública de Barcelona
- Els voluntaris en el projecte Radars > Ajuntament de Barcelona
- Les farmàcies en el projecte Radars > Col·legi de Farmacèutics de Barcelona

Persones grans amb igualtat i bon tracte

3 sessions a les conferències participatives

15 d'octubre, i 6 i 27 de novembre de 2014

51 participants

2 espais simultanis a la IV Convenció

3 i 4 de febrer de 2015

85 participants

El bon tracte implica alhora una manera de prevenir el maltractament i un marc per al compliment del dret a ser respectat.

Jordi Muñoz, coordinador de l'àmbit de treball, advocat i membre de l'Associació per a la Investigació del Maltractament de l'Ancià (EIMA).

Temes del debat

- Educar en la cultura de la cura
- Atenció centrada en la persona
- Cap a una societat del bon tracte
- Instruments de protecció i autoprotecció davant l'abús i el maltractament
- Instruments de prevenció i detecció dels maltractaments
- Prevenció de la solitud i aïllament
- Estereotips i discriminació
- Desigualtats de gènere
- Les persones grans vulnerables
- Les persones grans LGTBI

Reflexions compartides

- El bon tracte implica una manera de fer i una cultura que es basa en el respecte, l'autonomia de decisió sobre com viure i quins riscos prendre. El primer pas és la sensibilització de la ciutadania i de les persones grans. I educació en valors des de l'escola per eradicar l'edatisme i els estereotips sobre la vellesa.
- El bon tracte i la dignitat de la persona són els principis bàsics que han de regir la intervenció centrada en la persona, reconeixent i respectant la diversitat de persones grans per raó d'origen, formació, orientació sexual, estat de salut i capacitats.
- La solitud i l'aïllament social afavoreixen les situacions de discriminació i maltractament.
- El maltractament ha de deixar de ser un tabú per a les persones grans i s'han de reempoderar respecte a la seva pròpia vida.
- El suport, el respecte i la formació de qualitat de les persones cuidadores és la garantia de qualitat de la cura i de les condicions de vida de les persones ateses.
- Les administracions públiques també vulneren els drets de les persones grans en limitar els serveis i els recursos.
- Hi ha col·lectius de persones grans, com les dones i les persones LGTBI, que es poden trobar amb la doble discriminació de l'edatisme i la falta de reconeixement social. El seu empoderament és clau per tal que puguin fer valdre els seus drets.

Projectes i experiències presentats

- Programa d'acompanyament i prevenció de la solitud > Districte de Ciutat Vella
- Les persones grans a la gran pantalla > Departament de Gent Gran. Ajuntament de Barcelona
- "Saviejant" > Centre de Serveis Socials Garcilaso
- Les històries de vida com a instrument de prevenció> Marie-Jo Guisset. Comitè Ètic Associació Isatis-París
- La protecció penal de les persones grans maltractades > Comissió de Drets de la Gent Gran del Col·legi d'Advocats de Barcelona
- Guia local per fer front als maltractaments de les persones grans > Diputació de Barcelona
- Tracta'm bé > Ajuntament del Prat de Llobregat
- Instruments jurídics per a l'autoprotecció > EIMA
- Bon tracte en tot moment. Campanya de divulgació del document de drets i llibertats de les persones grans amb dependència > Consell Assessor de la Gent Gran
- Tallers antirumors als casals i espais municipals de gent gran > Districte d'Horta-Guinardó
- Obra de teatre *Bon tracte en tot moment* > Districte Sarrià-Sant Gervasi
- Mesura de Govern per promoure el bon tracte a les persones grans i millorar la prevenció i l'abordatge de les situacions de maltractament que es puguin produir a la ciutat > Ajuntament de Barcelona
- Protocol d'actuació dels serveis socials de l'Ajuntament de Barcelona davant el maltractament de les persones grans
- Tallers de resiliència per a dones grans > Districte de l'Eixample
- Grups de suport per a cuidadors en els centres de serveis socials > Centre de Serveis Socials de l'Antiga Esquerra de l'Eixample
- Servei d'Atenció a les Persones Grans > Fundació Enllaç
- Documental *Les persones grans LGTB* > Associació GAG

Persones grans actives i compromeses

3 sessions a les conferències participatives

15 i 29 d'octubre, i 12 de novembre de 2014

51 participants

2 espais simultanis a la IV Convenció

3 i 4 de febrer de 2015

155 participants

Les persones grans són diverses. Calen models informats abans que models imposats d'envelliment.

Miquel Domènech, coordinador de l'àmbit de treball, professor titular de Psicologia Social de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Temes del debat

- La contribució social de les persones grans
- El voluntariat i la participació de la gent gran
- Les noves generacions de persones grans
- El repte de la participació de les persones grans vulnerables
- Les persones grans als mitjans de comunicació
- Formació i aprenentatge al llarg de la vida
- Relacions intergeneracionals

Reflexions compartides

- Les persones grans són un gran actiu de la nostra societat, tant per la importància del suport familiar que presten com per la seva intensa implicació en la vida social en forma de voluntariat i activisme sociocultural. Cal reconèixer la seva important contribució a la cohesió social.
- Les persones grans continuen sent molt invisibles en els mitjans de comunicació, els quals tendeixen a perpetuar estereotips.
- Les persones grans són un col·lectiu molt heterogeni per la diversitat d'interessos, experiències i circumstàncies vitals. I també per l'àmplia forquilla de generacions que etiquetem com a "gent gran".
- L'aprenentatge continu i la formació al llarg de la vida són una de les bases de l'envelliment actiu. Cal reconèixer l'enriquiment bidireccional: allò que reben i aprenen les persones grans i allò que aporten les persones grans, així com la transmissió de valors comunitaris compartits.
- Les persones grans vulnerables no són només objecte de cura sinó que han de poder decidir sobre qüestions que les afecten directament i participar de la vida social i cívica. Demanen més respecte en la seva vida quotidiana i més espais per fer sentir la seva veu tant en el seu entorn més immediat com en els espais de participació formal.
- Cal una informació adequada perquè tothom trobi els espais i les activitats en què vol participar, però també cal reconèixer el "dret a no implicar-se". Les persones grans són diverses; calen models informats d'envelliment, però cal evitar models imposats d'envelliment.

Projectes i experiències presentats

- Les persones grans en les entitats del tercer sector > Observatori del Tercer Sector
- Voluntariat empresarial > Associació VAE
- Voluntariat social a les presons > ASVOL
- Voluntaris grans en el projecte Radars > Projecte Radars
- Les persones grans en els nous moviments socials > Maria Pia Barenys, professora emèrita del Departament de Sociologia de la UAB
- Les persones grans a la universitat. La universitat a l'abast de la UAB. La universitat de l'experiència de la UB > Aula d'Extensió Universitària del Baix Guinardó (AFOPA)
- La formació en els tallers dels casals i espais municipals de gent gran > Espai municipal de gent gran de l'Esquerra de l'Eixample
- Grans makers, taller d'impressió 3D > MakerConvent del Centre Cívic Convent de Sant Agustí i Casal Municipal de Gent Gran Comerç
- Estratègia compartida per a una ciutat més inclusiva > Acord Ciutadà per una Barcelona Inclusiva
- Conferència ciutadana de la gent gran. Digitalització de la societat > UAB
- Processos comunitaris i mediació en els barris > Secretariat d'Entitats de Sants, Hostafrancs i la Bordeta
- Les persones grans als mitjans de comunicació > Consell Audiovisual de Catalunya
- Compartim memòria > Fundació Uszheimer

Persones grans en la vida quotidiana

3 sessions a les conferències participatives

15 i 30 d'octubre, i 20 de novembre de 2014

50 participants

2 espais simultanis a la IV Convenció

3 i 4 de febrer de 2015

211 participants

Les persones grans amb les seves experiències reflexionades són un actiu en la construcció d'una ciutat amiga de totes les edats; per això ens cal implicar-les al llarg dels diferents moments i circumstàncies del seu envellir.

Mercè Pérez Salanova, coordinadora de l'àmbit de treball, psicòloga social. Àrea d'Atenció a les Persones de la Diputació de Barcelona.

Temes del debat

- Una ciutat per a totes les edats
- La ciutat, els entorns i els habitatges
- Espais de vida, espais de convivència
- El temps de les persones grans
- Les persones grans més vulnerables: les persones grans amb demència
- Seguretat i amigabilitat a la ciutat
- Les noves generacions de persones grans
- Regeneració d'espais buits
- Ús social de les tecnologies

Reflexions compartides

- Les persones grans dediquen una part important del seu temps a l'autocura i sobretot a la cura dels altres. El seu temps és un important actiu social que cal reconèixer i respectar.
- L'espai públic és un espai social de relacions personals i col·lectives de convivència però també de conflicte. L'espai públic ha de ser facilitador de les relacions intergeneracionals i del benestar quotidià.
- Un habitatge digne, confortable i segur és un element clau per al benestar i la qualitat de vida. Les barreres arquitectòniques dels habitatges agreugen la incapacitat i poden provocar aïllament social.
- El transport ràpid, accessible i segur és clau per a una ciutat inclusiva. Cal continuar avançant en l'accessibilitat del transport públic.
- El carrer ha de ser un espai segur en què es respecti els vianants, també en els moments d'obres.
- Els serveis de proximitat han de ser de qualitat i flexibles per donar resposta als canvis vitals i a les diferents situacions d'envelliment.
- Les persones grans amb més limitacions funcionals, les que pateixen demències o es troben en situacions d'aïllament i exclusió social es troben en situacions de múltiple discriminació. La ciutat ha de ser un espai amigable i integrador per a elles.
- La ciutat amigable ha de facilitar la participació de les persones grans en els processos participatius, aporten una mirada quotidiana i col·lectiva que afavoreix el benestar de tota la comunitat.

Projectes i experiències presentats

- Temps i gent gran > Institut de l'Envelliment de la UAB
- Identitat i memòria > Institut Quatre Cantons i Fundació Uszheimer
- Baixem al carrer > Pla comunitari del Poble Sec
- L'habitatge social i les respostes davant l'impacte dels desnonaments i l'augment dels lloguers > Àrea de Qualitat de Vida, Igualtat i Esports. Ajuntament de Barcelona
- Política urbana > Nicolás Barbieri. IGOP
- Programes d'arranjament i instal·lació de productes de suport a la llar > Diputació de Barcelona i Centre de Vida Independent
- Habitatge de Cruïlla > Comptat de York (Regne Unit)
- Xarxa d'Ateneus de Fabricació > Institut Municipal d'Informàtica. Ajuntament de Barcelona
- Hàbitat, temps i convivència > Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de Barcelona
- Habitat urbà: iniciatives per a l'amigabilitat > Departament de Prospectiva Urbana. Direcció de Projectes d'Habitat Urbà. Ajuntament de Barcelona
- Mobilitat i transport públic > TMB
- Seguretat en la mobilitat > Guàrdia Urbana
- Persones grans compromeses en la regeneració de l'espai públic: l'experiència del Pla Buits > Àrea d'Habitat Urbà i AAVV Sagrada Família
- Noves alternatives d'habitatge per viure l'envelliment > Astrid Lindstrom, consultora en polítiques socials i serveis socials
- Els espais per a la vida quotidiana i l'envelliment > ETSAB. UPC
- L'accessibilitat universal als transports públics de Barcelona > TMB
- Taller impressió 3D amb dones grans del Casal Municipal de Gent Gran Comerç > MakerConvent del Centre Cívic Convent de Sant Agustí

El camí cap a la IV Convenció

La IV Convenció Les veus de les persones grans és el resultat de quatre anys de treball en què la participació de les persones grans ha estat la clau. Aquest procés participatiu ha comptat amb l'experiència reflexionada de les persones grans en grup i amb els intercanvis produïts entre elles. Tot això ha permès desenvolupar aprenentatges i contribuir a l'empoderament de les persones grans.

12 jornades de treball (3 sessions per a cada conferència)

53 presentacions d'experiències pràctiques de la ciutat

Les conferències participatives

Durant la tardor de 2014 es van realitzar quatre conferències participatives, una per cadascun dels àmbits de treball de la Convenció.

Destaca la quantitat i diversitat de temes tractats, l'interès de les experiències presentades i la rellevància de les aportacions de les persones participants.

Les persones grans en representació dels districtes de la ciutat i de les entitats de gent gran van formular aportacions i propostes que es van presentar en els espais simultanis de la Convenció.

Participació de les persones grans vulnerables

Les veus de les persones grans que viuen en residència o habitatge amb serveis han estat presents a la IV Convenció i en el procés participatiu i de preparació previ.

Un grup de treball de persones grans en situació de dependència han reflexionat sobre com és viure en un servei residencial, com és l'espai públic més pròxim, quin tracte quotidià reben i quines són les seves possibilitats de participació.

8 persones participants

4 equipaments residencials

4 sessions de treball

Principals activitats del Consell Assessor de la Gent Gran

- Aprovació de la declaració sobre "L'impacte de la crisi en les condicions de vida de les persones grans" que es va presentar a l'alcalde i s'ha fet arribar a tots els grups municipals i al Parlament de Catalunya.
- Impuls, en el marc de l'Any Europeu de l'Envelliment Actiu i la Solidaritat entre Generacions, del manifest "Compromís compartit per continuar avançant més enllà del 2012", al qual es van adherir més de 200 entitats.
- Elaboració de l'exposició "Bon tracte en tot moment", per donar a conèixer el *Document de drets i llibertats de les persones grans amb dependència*.
- Participació en el reconeixement de la tasca de les persones grans voluntàries en el marc de l'Any Europeu dels Ciutadans 2013 i Barcelona Capital Europea del Voluntariat 2014.
- Balanç de les propostes i conclusions sorgides de la III Convenció i elaboració de les comunicacions presentades pel Consell com a punt de partida de cada àmbit de treball.

Espais de treball:

4 grups de treball permanents, **3** grups puntuals i **4** grups específics de preparació de la Convenció

109 reunions de treball amb **2.367** persones grans assistents

47 activitats promogudes amb **2.500** participants

Conclusions generals

4 **àmbits estratègics**

15 **objectius programàtics**

32 **propostes d'actuació**

L'objectiu fonamental de la IV Convenció Les veus de les persones grans és formular propostes i adoptar estratègies a l'entorn de l'envelliment actiu i l'atenció a les persones grans de Barcelona.

La IV Convenció ha tornat a fer palès el compromís i protagonisme de les persones grans en la construcció d'una ciutat per a tothom i ha permès escoltar les seves veus i propostes recollides en unes conclusions que plantegen els següents reptes:

- **Participar i decidir** amb un rol més actiu en la presa de decisions i disseny dels serveis.
- **Aprendre al llarg de la vida** com a resposta a les necessitats formatives vinculades a les trajectòries vitals, garantint la igualtat d'oportunitats.
- **Atenció centrada en la persona** com a model per a la millora de l'atenció a les persones grans.

- **Educar en la cultura de la cura** per posar en valor el treball de la cura tant per qui cuida, com per la persona cuidada.
- **Restabliment de drets socials** que la crisi econòmica i social s'ha endut per davant.
- **Estils de vida saludables** que fomentin bons hàbits per envellir en millors condicions.
- **Lluita contra l'aïllament i la solitud** per prevenir i atendre situacions d'aïllament social i soledat no volguda de les persones grans.
- **La diversitat de les noves persones grans** obliga a repensar les polítiques públiques tenint en compte aquesta realitat.
- **Cap a un horitzó sense maltractaments** basat en la cultura del bon tracte per garantir l'envelliment amb dignitat i avançar en la tolerància zero davant el maltractament.
- **Una ciutat amigable** que incorpori la perspectiva de les persones grans en la construcció d'una ciutat per a tothom.
- **Espai públic i mobilitat** per a una ciutat més accessible i segura per a les persones grans.
- **Participació de les persones grans vulnerables** real i efectiva i sense que trobin dificultats per a l'exercici dels seus drets.

bcn.cat/
consellgentgran
facebook.com/**Bcn.cat**
twitter.com/**Barcelona_cat**

Amb el suport de:

Diputació
Barcelona